

**СПОГАДИ – РОЗДУМИ З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ ЗАСНОВНИКА
НАУКОВОЇ ШКОЛИ НА ВОЛИНІ У ГАЛУЗІ ЛЬОНАРСТВА**

*Долю, написану на небесах, людина змінити
не може. Але Вона вливає на долі інших людей.*

Вдячні учні

Наступає черговий ювілей видатного вченого у галузі механізації сільськогосподарського виробництва, Вчителя з великої букви Гедаля Абрамовича Хайліса. Йому виповнюється 90!!!

Доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Інженерної академії України – видатний вчений з механізації сільського господарства.

Здається тільки вчора прибув на Волинь відомий вузькому колу спеціалістів вчений у галуззі льонарстві. А вже промайнуло 33 роки. І скоріше за все любов до льону вирішила його подальшу долю. Адже, на той час Волинь славилася величезними площами, відведеними під льон – довгунець. Більше 32 тисяч гектарів засівалось цією сільськогосподарською культурою, працювало 16 льонопереробних підприємств. Волокно, а відповідно, тканини з волинського льону славились в усьому світі.

На превеликий жаль, на 27 році незалежності держави, не тільки на Волині, але й в інших областях льон-довгунець не вирощують. Втрачається ціла історія культури, знищені технічні засоби, зупинився випуск сільськогосподарської техніки для вирощування льону-довгунця. Сьогодні є перші спроби відродити галузь льонарства шляхом впровадження у сівозміни льону олійного, але вони наштотувались на проблеми збирання. І тут, як ніколи потрібні вчені з нестандартним мисленням, поради досвідчених науковців, яким є Гедаль Абрамович.

Варто відмітити, що наукові проблеми, які вирішував вчений, відносяться не лише до галузі льонарства. Значні напрацювання здійснено у питаннях механізації садівництва, проблемах сушіння сільськогосподарських матеріалів. Приділяв він також увагу розробці нових методів і приладів, необхідних для виявлення невідомих властивостей і параметрів сільськогосподарських рослинних матеріалів.

Безумовно, розуміння того що поєднання навчання, науки, виробництва – це ті складові, без яких неможливо рухатись вперед, досягати високих вершин були присутні у думках видатного вченого. Тому, поява на Волині Гедаля Абрамовича, стала знаковою, на той час подією та вплинула на долю багатьох у

Західній Україні. Точну цифру його учнів назвати важко, так як багатьом надавались консультації, поради, говорились слова підтримки. Проте варто відмітити людей, що піднялись найвище у науковому плані за участю ювіляра, докторів наук: Олександра Цимбала, Романа Шевчука, Володимира Дідуха, Олену Налобіну, Віктора Шейченка та, у межах, п'ятдесяти кандидатів технічних наук.

На сьогодні, важко досягнути, що таку кількість добрих справ зроблено однією людиною. Відкриття кафедри сільськогосподарського машинобудування у Луцькому філіалі Львівського політехнічного інституту, аспірантури – для підготовки кадрів вищої кваліфікації, спеціалізованої Вченої ради, редагування збірника наукових статей «Сільськогосподарські машини», ведення масштабних досліджень у галузі льонарства, вирощування насіння цукрових буряків, дослідження у садівництві, підготовка та видання підручників і монографій. Важко оцінити його продуктивність, перелічити проблеми, які вирішував одночасно будучи на посадах завідувача кафедри, проректора з наукової роботи, наукового співробітника. При цьому, Гедаль Абрамович на перше місце ставив відносини зі своїми учнями, порівнював їх з «вільними козаками». При цьому намагався передати максимум знань, досвіду, навчав думати та працювати як належить вченому, достойного свого Вчителя.

Математичний склад мислення Гедалья Абрамовича та його специфіка досліджень з вдосконалення процесів і технічних засобів механізації сільськогосподарського виробництва, сприяли появі цілого ряду нових наукових результатів, які вилились у фундаментальну працю «Механіка рослинних матеріалів», що стала надбанням не лише для України. Результати, узагальнені у даній праці використовують студенти, аспіранти, науковці у свої щоденній кропіткій праці. У певній мірі, можна сміливо казати, що вона стала настільною книгою, кожного науковця, який займається проблемами, пов'язаними з агропромисловим комплексом.

Гортаючи світліни видання Інженерної академії України «Академіки Інженерної академії України, Хайліс Гедаль Абрамович» (бібліографічний покажчик наукових праць до 80 – річчя. Київ «Фенікс», 2008, 152 с.), ловлю себе на думці про не оцінений і невикористаний максимально державою досвід, набутий людиною з своєю складною долею. Бо не кожному дано свій науковий досвід, знання вміти передати іншим. А ювіляр це вміє робити лише з його терпимістю та толерантністю.

Звичайно, можна знайти безліч причин, які виникли в останні десятиріччя, щоб знайти виправдання владі. Державою, та й цілим світом, оцінений потенціал аграрного сектору України. Він, як ніколи потребує мудрих, фанатично відданих своїй справі людей. Таким, з 1985 року знаю Гедаля Абрамовича. Створена ним наукова школа інженерів – механіків на теренах Західної України продовжує діяти. Ведуться, у непростих умовах, дослідження за напрямками, сформованими ювіляром та підготовка молодих вчених за його участю. І вже сьогодні, лік йде не скільки учнів, а «внуків». Але, час, який є важливим параметром у дослідженнях вченого є змінною величиною. На жаль.

У прийдешній день народження, хочеться висловити щирі слова вдячності Гедалю Абрамовичу за кропітку багаторічну спільну працю, мудрі поради та з оптимізмом дивитись у майбутнє, що скоро знову на Волині буде актуальною пісня «А льон цвіте синьо, синьо....» .

Д.т.н., проф. Володимир Федорович Дідух від кафедри Інженерного та комп'ютерного забезпечення АПК